

НАРОДНА МУЗИЧНА СПАДЩИНА В РЕАЛІЯХ ШКОЛИ

У статті розкриваються особливості методики роботи з дитячим фольклорним ансамблем «Цвітень» при Національному заслуженому академічному українському народному хорі ім. Григорія Верьовки. Діти виховуються на автентичному фольклорному матеріалі, зібраному впродовж тридцяти років в експедиціях на терені українського села. Починають діти з трилітнього віку, а потім залишаються в ансамблі, допоки не приведуть в осередок власних дітей.

Ключові слова: методика, фольклорний ансамбль, автентичний фольклор.

В статье раскрываются особенности методики работы в детском фольклорном ансамбле «Цвітень» при Национальном заслуженном академическом украинском народном хоре им. Григория Верёвки. Дети воспитываются на аутентичном фольклорном материале, собранном в течение тридцати лет в украинских сёлах. Начинают дети с трехлетнего возраста, а потом остаются в ансамбле, пока не приведут туда своих детей.

Ключевые слова: методика, фольклорный ансамбль, автентический фольклор.

The article introduces the specific methods of teaching the children's folkloric ensemble Tsviten affiliated to Hryhorii Veriovka Ukrainian National Academic Honoured Folk Choir. The foundation for children's education and upbringing is an authentic musical folkloric material collected over 30 years of folklore expeditions to Ukrainian rural areas. Children start at the age of 3 and keep attending and singing until the next generation – their own children – come to replace their parents.

Keywords: methods, folkloric ensemble, authentic folklore.

Народна спадщина має багатий скарб музичного автентичного співу. Нам варто було б звернути увагу на ту її частину, яка пов'язана з дитячим ігровим фольклором. Адже у світі існує декілька методик, які пропонують навчання малих діток. Слушно, що з дітьми треба говорити їхньою мовою, тільки тоді дитина буде вас розуміти, а навчання матиме максимально творчу ефективність. Сьогодні, коли кожний намагається закінчити вищу професійну школу, часто-густо навчання не переходить в освіту.

Автор статті має практичний досвід роботи з дітьми першого в Києві фольклорного ансамблю «Цвітень», який був утворений при Національному заслуженому академічному українському народному хорі України ім. Г. Верьовки 1986 року. Щойно ансамбль відсвяткував 25 років з дня утворення сольним концертом «Пори року».

У репертуарі колективу більше двохсот пісень дитячого ігрового фольклору, колядок, щедрівок, веснянок, вертеп та лялькові вистави. В основу педагогічної концепції лягли власні експедиційні матеріали, що нараховують більше п'яти тисяч одиниць записів у різних регіонах Укра-

їни, видано 5 нотних збірок, 7 дисків та декілька відеофільмів.

На думку Золтана Кодая хороші смаки потрібно ретельно розвивати. Кожний урок співу треба побудувати так, щоб він викликав у дітей радість і прилив енергії, щоб вони з нетерпінням чекали наступного уроку. Сьогодні такий учитель – «біла ворона», бо освічені вчителі існують тільки на папері. Лише тоді, коли матимемо багато хороших вчителів, настане розквіт нашої музичної культури. Не дурімо самих себе: з глухонімими музикантами не можна народити відмінну музичну культуру. Хороші музичні враження можна надбати тільки практичним шляхом, а потім зберігати все життя пам'ять про них. Спів, активне музикування та прослуховування музики добре розвивають слух. Музика – це самовираз людської душі. Її генії розповідають людству те, чого не в змозі виразити жодна інша мова. І якщо ми не хочемо її зробити мертвим скарбом, мусимо докласти зусиль, щоб мову цю розуміло якомога більше людей [3]. Ці думки Золтан Кодай висловлював в різних передачах, статтях та конференціях з питань дитячого музичного виховання в середині минулого століття, але для

нас вони актуальні й сьогодні. Подивімося навколо. Що звучить в ефірі для нас і дітей? Далеко неоднозначний матеріал. Гучні децибелі електронної апаратури музичним сміттям укривають душі молоді. Більшість думає, що так має бути, бо розумні «провідники» культури знають правильний шлях. Самостійне мислення, особиста музична інтуїція у них відсутні, а чиновникам часом нема чим слухати: їх власні смаки далекі від ідеалів. Тож хто нас веде і куди?

Народ здавна, на відміну від офіційної педагогіки, дуже просто вирішував питання підготовки юної генерації до життя і всього, що було необхідно знати про нього. Дитина постійно спостерігала світ дорослих, у діяльності котрого мала взяти участь, досягнувши певного віку. Пізнання навколишнього світу дитиною відбувається паралельно з формуванням основ її світогляду. Через особливий зворушливий світ простеньких сюжетів забавлянок, лічилок, простих мелодій дитина пізнає світ.

Частиною власного досвіду музичного навчання дітей ми хочемо поділитися в цій статті.

Коли мова йде про школярів, яким виповнилося 6–7 років, учитель має враховувати досвід музикування, надбаний у дитячому садку. Звичайно, практика музичного виховання в дошкільних закладах потребує оновлення й осучаснення, оскільки часто ні володіння ритмом, ні мелодичний слух у дітей, які приходять до першого класу, не розвинені. Це не стосується тих, у кого від природи гарні музичні дані і дитина може ними одразу скористатися. Більшість дітей мають ці потенційні дані, але вони приховані і розвиваються у всіх по-різному – в одних швидше, в інших – занадто повільно. Оскільки наша школа має «систему планування, тестування і контролю», то діти переживають певний стрес від того, що не у всіх однаково все

виходить і в потрібний момент. Тому уроки музики краще проводити ігровим способом – граючися, навчати. Відбираючи дітей в ансамбль, ми запрошуємо їх одразу гратися і вже в самому процесі помічаємо їхні природні дані.

Починаємо з найпростіших форм ритмоінтонації, простих ритмічних вправ, пісень та скоромовок. Спочатку діти голосно і чітко вимовляють текст скоромовок чи лічилок, плескаючи четвертними. Звичайно, у тексті на один оплеск випадає два склади, а це значить, що дитина вчиться ділити одну більшу одиницю на дві короткі. Таким чином, щоб це гарно засвоїти, треба довший час повторювати. Така вправа – дуже корисна річ, а щоб навчання не було нудним, її треба використовувати як лічилку при грі чи як ритмізовані загадки. Скоромовку «Качечка летіла» граємо так. Спочатку треба підняти праву руку і повертати її в такт тексту то вправо, то вліво. Добре б це було повторювати і двома руками одноразово.

Наприклад:

Качечка летіла,
Хвостиком вертіла.
А за нею качурець
Іди, качечко, в танець.
Фай-фай-фай-полетіла!

Усі діти люблять розгадувати загадки. Тож синкретичне поєднання пісні, ритму і розгадування загадок водночас сприймається дітьми як ще один вид цікавої гри. Допоки діти ще не всі інтонують чисто, варто звернути увагу на скоромовки, у яких можуть бути ритмізовані мелодії тільки на терцію чи секунду. У додатку ми приводимо приклади скоромовок, і вчитель вільно може придумувати на них найпростіші мелодії. Після декількох прикладів бажано, щоб і діти самі придумували такі елементарні мелодичні фрази. Тільки таким спільним музикуванням можна зробити урок творчим.

c | Ka - чеч - ка | ле - ті - ла, | хвос - ти - ком | вер - ті - ла,
 а за не - ю | ка - чу - рець: "І - ди, ка - чеч - ко, в та - нець!"

9 У лег - ко - го дер - жа - ка го - ло - ва та - ка важ - ка.

/ Молоток /

10 Зи - мо - ю і

лі - том од - на - ко - вим цві - том.

/ Ялинка /

11 Сто - їть пі - вень на то - ку в чер - во - но - му ков - па - ку.

/ мак /

12 Без рук, без ніг, а со - роч - ки про - сить.

/ Подушка /

13 З бо - ро - до - ю на - ро - див - ся та ні - ко - ли не го - лив - ся.

/ козлик /

14 Впа - ла стріч - ка че - рез річ - ку по - єд - нав - ши бе - ре - ги.

/ міст /

15 Два ря - ди со - ро - чок, а між ни - ми фар - ту - шок.

/ Зуби і язык /

Для того, щоб рівно і в одному темпі все виходило, треба спочатку порахувати до чотирьох, а потім починати плескати четвертними і вимовляти скоромовку. Чому саме до чотирьох? Справа в тому, що в дітей ще не випрацювався внутрішній метроном. Вони ще не вміють тримати темп. Для того, щоб прищепити ці навички, треба «розхитати» у потрібному темпі дитяче тіло. У нас воно симетричне – права рука, права нога, ліва рука, ліва нога. І діти, переступаючи з правої ноги на ліву двічі, розхитуючи тіло в потрібному темпі, умонтовують у підсвідомість відчуття темпу. Паралельно руками можна плескати четвертними: по одному оплеску на кожний бік.

Ще одна пісня-гра, яку дуже люблять наші діти. Це гра «Печу, печу хлібчик». Граючи, діти стають у коло по двоє одне за одним. Той, хто стоїть позаду, тримає

переднього за голівку наче «хлібчик» і поволі розхитує. У середині кола стоїть один з м'ячиком у руці – це «пекар» з хлібчиком у руці (сх. 1). Спочатку «пекар» питає: «Який хлібчик будемо пекти – прудкий чи ледачий?». Коли діти відповіли, він рахує повільно чи прудко до чотирьох, і всі починають співати пісню. Коли мелодія закінчилася, на словах «шусть у піч!» він кидає комусь із перших діток у парі хлібчик, і той стає пекарем. Можна чергувати всі варіанти довільно. З часом можна навіть придумувати на ці слова нові дитячі мелодії.

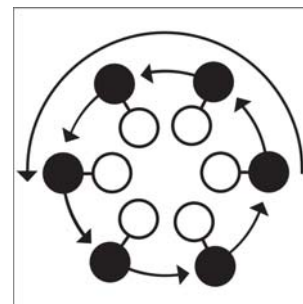

Схема 1

Скоромовки

1 Хит - ру со - ро - ку пій - ма - ти мо - ро - ка,
 а на со - рок со - рок со - рок мо - рок.

2 Іш - ла - ба - ба дуб - няч - ком, за - че - пи - лась гап - лич - ком,
 ту - ди смик, сю - ди смик, від - че - пи - ся мій гап - лик.

3 Я ма - лень - кий па - хо - лок, я ро - див - ся в вів - то - рок,
 а в се - ре - ду ра - но ме - не в шко - лу да - но.
 Я йду пла - чу, сте - жеч - ки не ба - чу,

на по - ріг сту - па - ю, о - чі про - ти - ра - ю.

4 Ой ле - ті - ла зо - зу - лень - ка че - рез міст, че - рез міст.

5 І - шов дід по гри - би, ба - ба по о - пень - ки, в не - ді - лю ра - нень - ко.

Дід сво - ї по - су - шив, ба - ба по - ва - ри - ла, ді - да на - кор - ми - ла.

6 Ку - че - ря - вий Мар - ко хо - де по яр - мар - ку.

Не тор - гу - є, не ку - пу - є, тіль - ки ро - бить свар - ку.

7 Аз бу - ки, хлі - ба в ру - ки та на піч у ку - ток - дай - те ще шма - ток.

8 Тап - ці, руч - ки, тап - ці, ста - рій ба - бі кап - ці,

а мо - ло - дій че - ре - вич - ки, же би би - ли не - ве - лич - кі.

9 Рав - ле, рав - ле, ви - лий во - ду на ко - ло - ду.

Як не вил - леш, то сам вип - еш, то на дощ, то на град.

10

Лю - лі, лю - лі, лю - ля - та по - же - нем те - ля - та

на чис-те-є по - ле, де пше-ни-ця ряс - на, де Га - ну - ся крас - на.

11

Ко - ляд, ко - ляд, ко - ля - да, дід на ба - бу по - гля - да,

а ба - ба не ди - вить - ся та на ді - да кри - вить - ся.

12

Со - неч - ко, со - неч - ко: "Дош чи по - го - да?"

Як по - го - да то ле - ти, а як до - щик то си - ди.

13

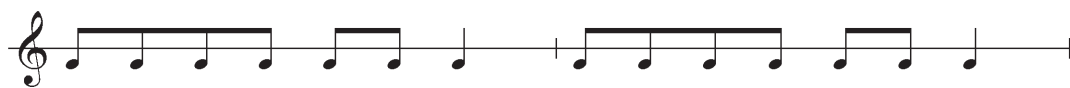
Ко - си ко - са. "Не бу - ду, ва - ре - нич - ків не ї - ла,

і во - дич - ки не пи - ла." Грим ко - са на ду - ба, а ко - сар під ду - ба.

14

Куй, куй, чо - бо - ток, по - дай, ба - бо, мо - ло - ток,

Не по - да - си мо - лот - ка не под - ку - ю чо - бот - ка.

Мо - ло - ток зо - ло - тень - кий, чо - бо - ток до - ро - гень - кий.

15

Я ма - лень - кий хлоп - чик, зліз на стовп - чик,

в ду - доч - ку гра - ю, Хрис - та за - бав - ля - ю,

а Хрис - тос за - смі - яв - ся, в ку - то - чок за - хо - вав - ся.

16
Рав - ле, пав - ле, ви - став ро - ги,

дам ти грей - цар на пи - ро - ги.

То - бі два, ме - ні два по - ді - лим - ся о - би - два.

17
Те - чи, те - чи, во - до з ме - не, а я бу - ду рос - ти з те - бе,

а ти бу - деш ви - ті - ка - ти, а я бу - ду ви - рос - та - ти.

18
Сів шпак на шпа - ків - ню, за - спі - вав шпак пів - ню:

"Ти не вмі - єш так як я, так як ти не вмі - ю я".

19
Ба - бин біб роз - цвів у дощ бу - де ба - бі біб у борщ.

20
Пурх, пурх го - ро - бець че - рез без - вер - хий хлі - вець.

21
Кла - ва клад - ку ко - ли - ха - ла, по - ки в річ - ку не у - па - ла.

22
Тиш - ком ниш - ком біг - ла миш - ка, ше ти - хі - ше на - ша кіш - ка.

23

Щед - рик, вед - рик, дай - те ва - ре - ник,
груд - очку каш - ки, киль - це ков - бас - ки.

Учитель у момент гри ставить собі три завдання. Перше, і дуже важливе, – уміння вступати всім дітям у потрібному темпі. Терміни «ледачий чи прудкий хлібчик» – це не що інше, як уміння реагувати на вступ у різних темпах. З часом у дітей не буде проблем з відчуттям пульсації в потрібному темпі.

Друге завдання – це поєднати ритм і мелодію та відчутти різницю у мелодичних зворотах, при тому, що ритмічна основа залишається стабільною. А головне – піднімати мелодію по півтонах уверх і таким чином, спонтанно, невимушено розспівувати дітей, привчаючи слухати різну висоту мелодії.

Третє завдання – це зробити сам процес гри веселим і невимушеним. Діти, звичайно, нічого не підозрюють про завдання, які ставить вихователь, тому їхня гра природна.

На ранній стадії існування людства наші пращури з дитячим зацікавленням споглядали, як устає сонце, світить місяць, укривається зеленню гай чи ліс весною, трепетно чекали приліт птахів та розмірковували, чому торжествує світло над темрявою. Ми й донині кажемо: сонце «сходить чи сідає», буря «вие», вітер «свистить», грім «вдаряє», але якщо в минулому це були поетичні образи, то сучасник частіше сприймає це буквально. Ми загубили такі знання, чуття на тонкому рівні і тепер мусимо цього поступово вчитися, щоб знову відчутти себе єдиними з природою, стати її дитиною, а не гордовитим господарем.

Усі дослідники одностайні в тому, що до дитячого фольклору відносяться і твори дітей, і твори для дітей, складені дорослими [2]. Основним критерієм відбору є функціональний аспект: твори, які виконуються лише в дитячому середовищі, а також ті, які не передбачають інших слухачів і виконуються дорослими тільки для дитини [2]. Такими є, наприклад,

колискові пісні. Матері дітей нашого колективу шують для дівчаток ляльки, а на уроках і вдома їх заколискують разом. Такий спокійний темпоритм життя необхідний не тільки як музична терапія, але й допомагає врівноважити психіку дитини. Колискові пісні відомі всім народам. Ці перші поетичні твори, звернуті до дитини, розвинулися на основі її реальних життєвих потреб. Вони не розраховані на стороннього слухача, а тому безпосередність у вираженні найінтимніших, найглибших материнських почуттів адресована тільки маляті.

Мелодичні звороти колісанок «відшліфовувалися» впродовж тисячоліть реального звучання, переспівуючись «з уст в уста». На сторожі тут також стояла традиція, ретельно охороняючи духовний світ від випадкового сміття. Ось чому більша частина нашої спадщини має здоровий імунітет до випадкових, небажаних впливів. Цього року ми видали нову книжку і диск із колисковими. У репертуарі наших дітей та матерів є декілька колискових з них. Усі пісні, які керівник приносить у колектив – це експедиційні записи з різних регіонів України. Одна з них – «Колисала баба діда».

Ця колискова співається в розмірі 5/8. Для дітей це ще не знайома площина ритмічної основи мислення. Коли мова йде про симетричні, повторної структури розміри, діти вже мають слуховий досвід їх упізнання. З піснею у такому розмірі краще працювати так: спочатку дітей треба навчити відчувати строфи. На кожну строфу діти піднімають уперед почергово праву, а потім ліву руку. Таким чином вухо навчиться визначати чотирирядкову структуру самої пісні. Потім на кожний склад слова в кожному такті загинаємо по одному пальчику, починаючи з першого. Один склад – це одна восьма, а значить, загинаємо по одному пальчику. Тільки останні склади такту – четвертна

Колисала баба діда

с. Висівки
Львівської обл.

Ко - ли - са - ла ба - ба ді - да від ве - че - рі до о - бі - да.

Ой спи, ді - ду, ко - ли - шу тя, як не за - снеш, по - ки - ну тя.

Колисала баба діда,
Від вечері до обіда.
Ой спи, діду, колишу тя,
Як не заснеш, покину тя.

Понесу тя в чисте поле,
Спи, дідусю, спи, соколе.
Ой спи, діду, колишу тя
Як не заснеш, то лишу тя.

Лишу я тя під лавкою,
Сама піду за дудою,
На дудоньці дудар грає.
А я собі погуляю.

Ой гуляла баба з дідом,
Загубила торбу з хлібом.
А дід скаче, баба плаче,
Бо торбинки не побаче.

Ой, ходить сон коло вікон,
А дрімота коло плота.
Питається сон дрімоти:
– Де ми будем ночувати?

– Де хатинка тепленькая,
Де дитинка маленькая.
Буду я там ничку спати,
Буду дитя колисати.

тривалість. На неї загинаємо два останні пальчики. І так співаємо кожну строфу, змінюючи руки почергово. Найбільш розвинені діти, у яких рухові рефлексії кращі і добре відчуття координації обох рук, можуть робити це одноразово.

На вивчення такої коліскової потрібно більше часу, бо не всі діти однаково можуть пов'язувати спів та рух пальчиками. Але діти роблять це «граючися», не підозрюючи, що вчитель «умонтовує» їм відчуття п'ятидольного розміру. З часом вони це будуть виконувати легко і невимушено.

Дитячий ігровий фольклор має свою специфіку: відповідає віковим особливостям дітей у виборі тем, образів. Тому поступово вони нарощують репертуар, який складніший за своїми метроритмічними, мелодичними та танцювальними елементами.

Пісні, що співалися під час весняних обрядів, називаються веснянками. Це закличні пісні: вони мали «закликати» весну та добрий урожай. Веснянки майже завжди супроводжувалися танцями та іграми («Кривий танець», «Подоланочка», «Мак», «Просо», «Ти козачку-

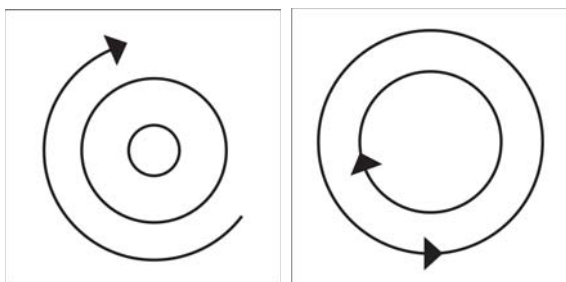
шпачку», «Куди їдеш, Романочку» та ін. (мал. 1)). Окремі танцювальні рухи нагадували оранку, сівбу, косовицю. Слова пісні пояснювали ці рухи: «А ми просо сіяли, сіяли», «Ось так, ось так рвуть мак» та інші. Вони найбільш різноманітні за хореографією.

Весну зустрічала більшість народів веселими іграми, співами і танцями. Основні елементи народної танцювальної культури, які зустрічаються у багатьох народів світу, зокрема у східних, захід-

Мал. 1

них слов'ян, угорців та інших це: а) дівочі кругові танці зі співами, б) дівочі кругові танці зі співами та вибором пари, в) дівочі кругові танці зі співами, іграми та воротами, г) дівочі та хлопчачі кругові танці зі співами. Музична структура цих пісень-танців проста: мелодика нисхідного напрямку, а ритміка пристосована до ходи. Звично склад слова відповідає одному крокові в пісні. Усі кругові танці від сербського «коло», угорського «körtánc» до українських та російських хороводів мали однакові типові риси й означали рух по колу за сонцем (сх. 2, 3).

Схеми 2, 3

Кругові танці на зразок «Подоляночки» будуються на традиційному елементі кола і одного чи двох учасників усередині (сх. 4). Коло не має ні початку, ні кінця, а кожний учасник – ніби ланцюжок цієї безкінечності. Учасники стають у коло. Одна дівчинка в середині кола стає за подоляночку. Усі ходять, узявшись за руки, і співають, а подоляночка зображає все, про що говориться у сюжеті пісні (мал. 2). На закінчення вибирає нову подружку в середину кола, цілує її, кладе їй на плече хусточку, веде її в середину кола, а сама стає на її місце. Гра починається знову. До ігор такого типу належать: «Ми голубочку зловили», де в колі вже два учасники, «Ягіл, ягілочка», «Ішов качур данцем», «Білоданчик», «Нашу перепілку», «Ой ти, старий діду», «Чорнушко, душко», «Соловеєчку, сватку», «Ти горобчику», «Десь тут була подоляночка» (мал. 3).

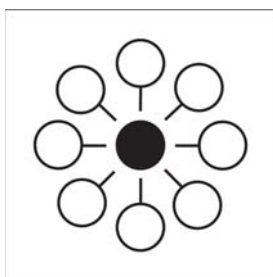

Схема 4

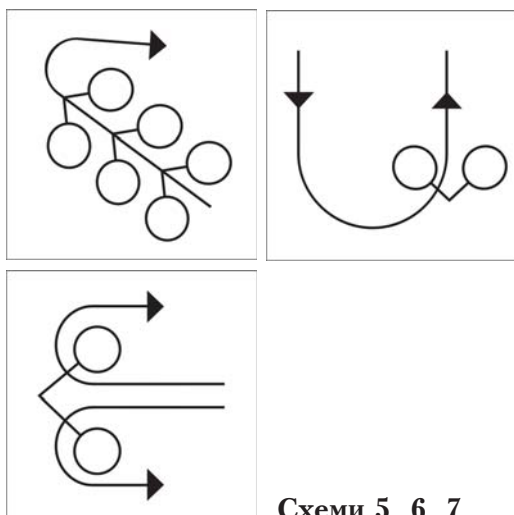
Мал. 2

Весняні ігри, які виконуються двома паралельними рядами, також зустрічаються у багатьох народів світу. Це ніби змагання двох гуртів. До такого типу належить пісня-гра «А ми просо сіяли». Її мелодика і сюжет є у всіх слов'янських народів. Більшість дослідників називають цей тип пісень за його назвою. До них належать ще й інші варіанти цієї гри: «Царівно, ми твої гості», «Іде, іде жельман», «А ми нивку виорем», «Куди ідеш, Романочку», «Куди ідеш, Вір'яне», «Равлику-павлику».

Серед гагілок, а називались вони порізному, – гаївки, веснівки, траплявся тип пісні-гри «Жучок» (сх. 5, 6, 7). Їх було декілька варіантів. Один із них грали так. Діти, взявшись за руки, стають парами встяж і в'ють танок. Передня пара завертає до задньої, що підіймає руки вгору. Усі йдуть попід руки та, в'ючись, співають мелодію. І так кожна пара, що пройшла під руками, стає першою. Виходить такий безкінечний жучок.

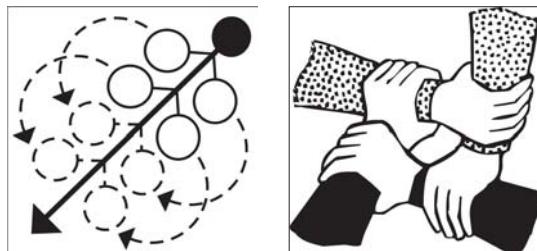

Мал. 3

Схеми 5, 6, 7

В іншому варіанті – гралися так. Діти ставали по двоє і бралися за руки таким чином, щоб зі сплетених рук виходив наче стільчик чи дощечка. Пари стояли близьенько одна до одної (сх. 8, 9). Інколи гурту було так багато, що діти обвивалися навколо всієї церкви. По тій дощечці-доріжці повзе або ходить маленька дитина – дівчинка Насточка. (Ось звідки ще одна назва цього типу пісень – «вербовая дощечка».)

Схеми 8, 9

У збірнику є декілька пісень з такою назвою [4]. Перша пара, коли по її руках перейшла дитина, перебігає й стає попереду усього гурту, далі перебігає друга, третя пара, знов підставляючи руки. Під час гри діти постійно співають. Раніше гралися переважно дівчата, але сьогодні вже залучають і хлопців та всіх охочих.

На сторінках нашої книги ми приводимо декілька варіантів такого «жучка». Записані вони були на терені українського села в різних регіонах. Але стереотип гри зберігається однаково у всіх, що свідчить про його древню типологію. Варто нагадати, що навіть гра в «жучка», де парами молодь плете коло – це також дві лави, що зійшлися разом (мал. 4).

Мал. 4

Важливим моментом у весняних іграх є парні танці. Вони зумовлюють музичний діалог: питання – відповідь. Після повтору пари разом танцюють найпростіші рухи то в один, то в інший бік. Такими є забави «Зайчик», «Ой чому ти не танцюєш», «Чого, Галю, ни гуляєш?», «Ой є в саду». Треба окремо сказати про гру в «Зайчика». Один із двох варіантів, записаних нами на Рівненщині та Вінниччині, грається так. Кладеться навхрест два патички (мал. 5). І на приспів пісні одна дитина, а потім по черзі й інші перескакують поміж патичками так, щоб не зрушити їх з місця. Зараз це ніби спортивна гра зі співом. Але дуже давно це був чоловічий танець зі зброєю. Воїни, відпочиваючи, клали навхрест дві рушниці і вискакували поміж ними так, щоб не порушити хрест на землі. Такі ігри трапляються повсюди серед народів Європи, а

Мал. 5

зараз тільки частково залишилися у дитячому ігровому світі.

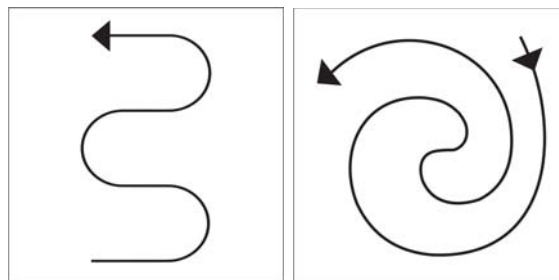
Другий ігровий варіант «Зайчика» – парний (мал. 6). Учасники, беручися за руки і стаючи обличчям одне до одного, на словах «коли б такі ніжки мала» починають підскакувати з правої ноги. Вони скачуть, наче один одному назустріч, переносючи вагу тіла то на праву, то на ліву ногу. Ці ігри готують молодь до майбутнього вибору пари.

Мал. 6

Ще один розповсюджений тип весняних ігор – кривий танець (сх. 10, 11). Дівчата беруться за руки і ланцюжком рухаються «то в гору, то в долину». Називаються ці ігри всюди по-різному, але за назвою можна впізнати їх типологію. Це – «Ми кривого танцю йдемо», «Перекину кладку», «Ой скакали дикі кози», «Довгої лози», «Йа кривого танцю». Гра відбувається так. Дівчата беруться за руки і плавно в такт пісні ходять «кривундяками» – кривими лініями – то вгору, то вниз (мал. 7). Можна йти, коли дітей багато, дворядовою підківкою. Кінці «підківки» якнайбільше зближені один з одним. Тоді один ряд входить всередину, а другий виходить. Грати ще можна так. Стають три учасники наче трикутником, це і буде підківка, і навколо неї ходять

гуртом діти, співаючи і йдучи рівним кроком у такт пісні.

Схеми 10, 11

Мал. 7

Література

1. Баренбойм Л. О музыкальном воспитании в Венгрии. – М. : Сов. композитор, 1983.
2. Кодай З. Избранные статьи. – М. : Советский композитор, 1982 г.
3. Kodály Z. A magyar népzene. – Budapest, 1976.
4. Пулипчак М. Веснянки. – К. : Задруга, 2008.
5. Kovács Á. Bujj, bujj zöld ág. – Budapest, 1976.
6. Forrai K. Ének az ovodában. – Budapest, 1974.